

Etapy lidského života, mezigenerační vztahy

Autor: Mgr. Jaromír JUŘEK

Kopírování a jakékoliv další využití výukového materiálu je povoleno pouze s uvedením odkazu na www.jarjurek.cz.

1. Etapy lidského života

Etapy lidského života

-vývoj jedince jako druhu, ukončen

Vývojová stádia:

1) prenatální období (-9 měsíců - do narození)

2) rané dětství (0 - 3 roky)

a) novorozenec 0 - 1 měsíc

b) kojeneček 1 měsíc - 1 rok

c) batole 1 - 3 roky

3) předškolní věk (3 - 6 let)

4) mladší školní věk (6 - 11/12)

5) dospívání (11/12 - 20/22)

a) puberta 11/12 - 15/16

b) adolescence 15/16 - 20/22

6) dospělost (20/22 - 65)

a) raná 20/22 - 30

b) střední 30 - 40/45

c) pozdní 40/45 - 65

7) stáří (nad 65)

ad 1) prenatální období

- vývoj v těle matky
- vytvoření všech vrozených věcí, rysů, pohlaví, vloh, vzhledu = základní biologické i psychologické vlastnosti (např. sexuální orientace)

ad 2) rané dětství

a) novorozenec - právě narozené dítě

- vyvinuty nepodmíněné reflexy (sací, dýchací, vyměšovací,..)
- 80 % času spí
- pohyby rukama a hlavou

b) kojeneček - 1. období do 6. měsíce - vývoj nepodmíněných reflexů

- plně vnímá okolí, reaguje na podněty
- hlavně uspokojování tělesných potřeb
- pozná matku, otce, ostatní
- zlepšení komunikace (gesty)
- 2. období po 6. měsíci - lepší koordinace pohybů - plazí se
- zvuková komunikace
- zlepšení pohybů - začíná aktivně používat ruce (primitivní hraní)

c) batole - používá řeč a slova

- kolem 2 let - 200 - 300 slov používá, 300 - 400 rozumí
- kolem 1 roku se naučí chodit
- hlavní je rodinné prostředí, začátek komunikace s kamarády (jesle, školka)
- hra vedle sebe - spolupráce, ale individualita (pískoviště, ale zvláštní hračky), krátké a povrchní vztahy
- 3. rok - začíná se chovat jako osobnost
- období prvního vzdoru - odmítá vykonávat rozkazy
- rozliší a chápe slova: mohu, smím, nesmím, musím

ad 3) předškolní věk

- koordinace pohybů, růst (pozná se pohybové nadání), zručnost
- učení formou hry
- názorné (konkrétní) myšlení - obrázky, nechápe abstrakci
- nemá logiku
- zdokonalování života mimo rodinu (mateřská škola), mentální osamostatnění
- hra spolu - komunikace, spolupráce
- zvědavost - Proč? Co?
- (uvědomování si) mužské a ženské role - vzájemné zkoumání

ad 4) mladší školní věk

- začíná vstupem do školy, hlavní prostředí
- učí se co je práce a povinnost
- měl by umět se ovládat, držet pozornost, být trpělivý, rozvinout schopnosti
- musí mít rozvinuté intelektuální a pohybové schopnosti
- konec období her (škola - práce, domov - hry) - nejdřív práce, pak zábava
- individualizace - osobnost, zájmy
- konkrétní myšlení - učí se i slovně
- 1. kamarádské vztahy (nestálé)

ad 5) dospívání

a) puberta - začíná menstruací a polucí (psychický i biologický)

- emocionální nestálost vůči okolí (způsobeno hormony), podrážděnost, rozpory a konflikty, odmítání autority
- vyhraňování zájmů
- naivní volba povolání- neví
- období druhého vzdoru - rebelantství proti dospělým
- zkoumání 2. pohlaví, období platonických lásek
- rozdíly mezi psychickým a biologickým vývojem

b) adolescence - prý nejkrásnější

- prohlubování problémů
- pokračuje období 2. vzdoru, konflikty s autoritou (rozdílné názory generací) -> postupné utlumování
- postupné vyrovnávání biologických a mentálních rozdílů
- partnerské vztahy, 1. sexuální zkušenosti
- intenzivní city
- reálná volba zájmů a povolání
- vývoj k samostatnosti

ad 6) dospělost

a) raná - vrchol duševních a tělesných sil

- stálé partnerské vztahy -> manželství = zakládání sekundární rodiny
- psychická i fyzická zralost
- hledá nebo už našel profesní zaměření, společenského postavení
- zcela samostatný
- hlavní činnosti: práce, péče o rodinu, udržování zájmů a přátel, pozitivní pracovní návyky

b) střední - duševní vrchol

- podléhá stereotypu a rutině

c) pozdní - upadání duševní výkonnosti

- žije z toho, co se naučil, neučí se nic nového
- odrůstají děti
- krize v manželství (nuda)
- krize středního věku - pocitování ztráty jistot
- výskyt nevěry
- syndrom prázdného hnízda - necítí se uspokojen -> hledá to jinde
- syndrom ujíždějícího vlaku
- syndrom vyhoření

ad 7) stáří

- slábnutí fyzických a duševních sil
- klesá výkonnost
- neschopnost učení
- život v minulosti, současnost nepochopitelná
- senilita, infantilita (dětinskost) - pokles intelektových schopností
- deprese, osamělost, náchylnost k nemocem, podrážděnost vůči okolí

Mezigenerační vztahy

- vznikají ve všech kategoriích, častěji při větším věkovém rozdílu (různý pohled na svět, na společnost).
Nejvíce konfliktů vzniká mezi dospívajícími a rodiči, případně prarodiči.
Dále vznikají konflikty mezi staršími a mladšími lidmi.

Obsah

1. Etapy lidského života

2